

A 19/2011 (V.10.) NFM rendelet 6. § (3) bekezdésének való megfelelést szolgáló szempontrendszer a vonalismereti oktató videófilm, azaz videófelvétel készítéséhez:

A vonalismereti oktató videófilmnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy az elméleti képzést képi anyaggal megerősítve, a hatályos dokumentumoknak megfelelő adatokat megjelenítve, látványosan, érzékletesen rögzítse az általa hordozott ismeretanyagot, és ezzel elegendő tudást adjon át a vonalismeretet szerző járművezető számára a szükséges terjedelemben, pusztán 1 tényleges beutazás mellett is.

A vonalismereti oktató videófilm semmilyen módon nem utalhat arra, hogy annak tartalmát a VKMK véleményezte, jóváhagyta.

A videófilm készítése során figyelembe veendő szempontok:

- a vonalismereti videónak olyannak kell lennie, hogy alkalmas legyen az oktató mozdonyvezető utazási gyakorlat során végzett ismeretátadásának kiváltására;
- a vonalismereti videónak a vonal / vonalszakasz mindkét közlekedési irányát fel kell dolgoznia, be kell mutatnia (ld. 19/2011. NFM. rendelet 3. melléklet és a 6. melléklet 2.2.3. pályaismereti pont elvárásai). Ennek során ismertetni kell a vonal alapjellemezőit, úgymint:
  - hány vágányú a pálya,
  - a vágányok elnevezései,
  - a pályasebesség,
  - az alap-követési rend,
  - a vonatbefolyásolás kiépítettsége, a jelfeladás léte/nem léte, beleértve a részinformációkat is (pl. hogy az adott szolgálati helyen az ún. folyamatos jelfeladás kiterjed-e a váltókörzetekre),
  - a biztosítottság (jelző/váltók függése, útsorompók léte, lezárt tolatóvágányút lehetősége),
  - védelmi berendezések,
  - torzított helyszínrajzok és/vagy műholdas térképek, vagy más ábrák,
  - a különleges forgalomszabályzási körülmények említése,
  - a hatályos végrehajtási utasításokra (VU) való tartalmi hivatkozás,
  - egyéb speciális jellemzők;
- minimálisan egy kameraállás szükséges, amely a járművezető szemszögéből folyamatosan láttatja a vasúti pályát és tartozékait, de javasolt további kameraállás alkalmazása is a vezetőállásjelzőre, a jármű kezelőszervekre, alkalmanként akár a visszapillantó tükörrre, a további, kiegészítő képekre pl. a járművezető tevékenysége, vagy a járművezető számára vezetőpulton visszajelzést adó fények, vagy más egyéb megfigyelendő körülmények láttatására, amelyeket akár szóbeli figyelemfelhívással vagy zoom-technika alkalmazása mellett mutatnak be;
- fontos, hogy jól érthető hangalámondással, olvasható feliratozással láttassa az éppen bemutatás alatt lévő vonal, vonalszakasz, szolgálati hely jellemzőit (alapadatokat és fontos, de a dokumentumokból ki nem olvasható körülményeket egyaránt) ezzel „helyettesítve” az oktató mozdonyvezetőt;
- elengedhetetlen, hogy a műveletek bemutatása szabályos, utasításszerű végrehajtással történjen (jelzésadás, felhatalmazás, rádióforgalmazás, járműkezelés. stb.);
- a felvételen látottak (beleértve a jelzőket, jelzéseket, műveleteket, védőeszközök alkalmazását stb.) feleljenek meg a hatályos utasításoknak és egyéb szabályzatoknak;
- a munka-, tűz-, stb. védelmi szabályokkal ellentétes „rossz példa” ne legyen látható, hallható;
- elsődleges megoldásként javasolt, hogy valós időben legyen látható a közlekedés, de:
  - megengedett, kellő indok esetén (pl.: hosszabb, ingerszegény, további ismeretanyag átadását nem igénylő esetben, adott szakaszra) a felvétel lejátszásának gyorsítása úgy,

hogyan a gyorsítás tényét és mértékét a képernyőn jól látható üzenet megjeleníti, a gyorsított szakasz határainak követhetőségével. A vonalismereti videófilm nem megfelelő, ha perceként át nem halad a felvétel, minden hozzáadott érték (oktató célú információátadás) nélkül. Ingerszegény környezetben (pl. hosszú állomástávolságú követésű vonalon minden jelző nélkül) inkább a felvétel lejátszásának gyorsítása választandó, mint a hosszú, inger nélküli haladás;

- szükség esetén megengedett a filmben a haladás rövid időre történő megállítása is, amennyiben enélkül a szöveggönyv bősége miatt az ismeretátadás nem lenne megoldható;
- javasolt kívágni a megállóhelyi és/vagy állomási tartózkodás „felesleges”, ismeretet nem közvetítő, ismeretlen személyeket (pl. utasokat) láttató szakaszait;
- az elmondásra szánt ismeretet „oktató mozdonyvezető”-től elvárható szakszerűséggel, gyakorlati (nem elméleti) oktatónak megfelelő kifejezésmóddal, a szakkifejezések helyes használatával, de lehetőleg kötetlen, hétköznapi mondatszerkesztéssel, akkor és ott kell elmondani, amikor és ahol a szóban forgó objektum, szituáció stb. éppen látszik. Célszerű kerülni a VU-k szigorú mondatszerkesztését, hiszen nagyon eltérő az írott, dokumentumszerű, valamint a mondott, spontánnak szánt szöveg célja (és hatása is);
- evidenciákat, jelzési és forgalmi ismereteket nem kell magyarázni, ezek kifejezéseit egyszerűen csak (aktívan és helyesen) használni kell. Ebben különbözik egy forgalmi oktatófilmtől: (pl. a csak villamos mozdonyokra érvényes egyéb jelzők között nem a figyelmeztető jelzőt kell magyarázni helyével, szelvénytáblájával, hanem arra kell utalni, hogy milyen egyéb jelzőt, milyen tevékenységet készít elő: pl., hogy fázishatár következik-e, főmegszakító-kikapcsolás, vagy esetleg áramszedő levétel lesz-e a hozzá kapcsolódó előjelzett tevékenység; további példa: egy fázishatár-jelzőt követően a figyelem a felsővezetékre vetüljön (légszigetelős vagy fázishatár-szigetelős fázishatár, figyelemfelhívás, stb.);
- a vitás vagy vitatható, esetleg egymásnak ellentmondó állítások, adatok bemutatása kerülendő, csak a valóságnak és szabályoknak megfelelő állítások kaphatnak helyet az alámondásban. A vonalismereti videófilm szöveg-alámondása nem állíthat a látottakkal ellentétet. Az oda- és visszaút között nem elegendő a szövegfájlok fordított sorrendű bedolgozása (pl.: ha páros irányban elmondja a narrátor, hogy „bal oldalon emelt utasperon található”, akkor ez a páratlan irányban jobb oldalon lesz...; ha páros irányban elmondja a narrátor a jelentős emelkedőket, akkor az páratlan irányban jelentős lejtő lesz, a szolgálati helyeken azonban az állvatartás módszerének helyes megválasztása érdekében nem elég azt mondani, hogy 2,5 ezreléknél nagyobb, hanem az irányát, (vagy esetleg azt a tényét, hogy mindkét irányban) is meg kell mondani, mutatni);
- adott hely hangsúlyos megjelölésére a szelvénytáblánál szemléletesebb megoldások alkalmazása is javasolt: pl. jellegzetes épület, útátjáró, helyhez kötött jelzők közelsége, kezdőponti/végponti oldal stb. említése;
- jó, ha a környező közlekedési objektumok bemutatása, megnevezése a helyismeretet bővíti, színesebbé teszi, kiegészítik: pl.
  - ha felüljárón más vasúti pályát keresztez a közlekedésünk, annak tényére történjen figyelemfelhívás,
  - amennyiben elágazás lehetősége van (akár állomáson akár nyílt vonalon), akkor annak ténye kapjon említést,
  - párhuzamos pályák objektumai (akár olyan megállóhely is említhető/említendő, amely a feldolgozott vonalunkkal párhuzamosan futó más pályán létezik, ezen azonban nincs (ld. 30a/40a eltérő megállóhelyei említésre kerülhetnek: ez helymeghatározást, szükség esetén személy-mentést segíthet!);

- a fokozottan veszélyes helyek (pl.: gyalogosok által sűrűn használt, de ki nem épített átjárók, melyek keresztezik a vágányokat) kerüljenek külön kiemelésre;
- a torzított helyszínrajzok értelmezése legyen biztosított a bemutatásra kerülő részek/részletek nagytárással, színes kiemeléssel, ráközelítéssel.

Műszaki követelmények:

- a felvétel legalább 1600 x 900 –as felbontású legyen,
- a lejátszáshoz használt eszköznek is legalább ilyen felbontásúnak kell lennie,
- a felvétel lejátszási sebessége legfeljebb kétszeres mértékben gyorsítható,
- a felvétel nem tömöríthető,
- a videófilm lejátszása során legyen biztosított, hogy a néző/hallgató finom lépésekben navigálni tudjon a film részletei között, akár egy elhangzott mondat újra-hallgatása, vagy egy éppen elhagyott jelző, figyelmeztető jel, pályamenti berendezés stb. újra-megnézése érdekében,
- a videón alkalmazott feliratoknak és jeleknek, jelöléseknek, kiemeléseknek a háttértől jól elkülöníthetőnek és jól olvashatóknak kell lenniük,
- a felvétel teljes terjedelmében jó látási viszonyok között, ellenfény nélkül készüljön,
- a felvétel élessége és fókusza tegye lehetővé a vasútvonal, a jelzők, jelzőeszközök, épületek, tereptárgyak megfigyelését,
- a felvétel mutassa be a képzési program előírásai szerint oktatandó összes vonalszakaszt,
- a felvételen a helyhez kötött és állandóan kitűzött egyéb jelzők, jelzési képek legyenek jól láthatóak,
- a felvétel rázkódását meg kell akadályozni,
- ügyelni kell a bemutatandó vonalhossz és a videófelvétel fájlterjedelmének arányosságára,
- a fájlnevnek tartalmaznia kell, hogy mikor hatályos adatok alapján készült az oktatóanyag alapjául szolgáló felvétel.